

JUSTIS- OG
BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

20.04.2020

Uttalelse fra Kongsbergregionen på NOU 2019:17 - Domstolstruktur samt et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven

Kongsbergregionen har tidligere uttalt seg i brev datert 16.01.2020, men sender også her inn en uttalelse til den formelle høringen med frist 02.06.2020.

Domstolkommisjonens forslag til ny domstolstruktur. NOU 2019: 17 Domstolstruktur. Dette forslaget innebærer en sentralisering av Kongsberg og Eiker Tingrett samt Aust Telemark Tingrett. Dette forslaget kan ikke aksepteres av regionrådet for Kongsbergregionen av hensyn til innbyggerne i disse kommunene og næringslivets behov.

Utredning tar i hovedsak et domstolperspektiv på alle spørsmål som tas opp og tar mindre utgangspunkt i andre samfunnshensyn. Dette mener regionrådet er av betydning at blir hensyntatt.

Det er av betydning å ha domstoler som har nærhet til det rettssøkende publikum.

Mange er til stadighet i retten i ulike sakstyper, straffesaker, barnefordelingssaker, barnevernssaker, konkurssaker, tvangsfullbyrdelse (herunder utkastelser og tvangssalg av fast eiendom). Domstolene bistår også folk på en rekke andre områder. Særlig er skiftesaker viktig for folk flest. Her har mange bruk for bistand direkte fra domstolen i en vanskelig tid i livet.

Mange av domstolens brukere tilhører de svakeste i samfunnet. For dem vil stor avstand til domstolen bety en stor belastning både fysisk og psykisk. Den fysiske avstanden gjør det dyrt og vanskelig å ta seg til domstolen. Fravær av lokale domstoler vil også kunne gjøre at folk føler seg fremmedgjort i møte med domstolen.

Domstolenes legitimitet er avhengig av at folk har tillit til domstolene. Domstoler i lokalmiljøet gjør at folks tillit til domstolen øker. Tillit til domstolen har også med rettssikkerhet å gjøre. Nærhet og tillit henger sammen. Endring av dette vil være en stor fare for rettsstaten.

Reisevei er heller ikke bare reise mellom tingrettene. Denne må legges til de reisestrekningene som allerede finnes. Det er også slik at reise til de store byene krever vesentlig mer i forhold til trafikk, rush, kollektivtransport, kø, tid til parkering osv. Når dette 2/3

legges til blir reiseveien betydelig mer enn det som er antydnet i utredningen fra Domstolkommisjonen punkt 33.2.

Kunnskap om lokale forhold krever nærhet. Slik kunnskap er også en viktig faktor for god domstoldrift og god behandling av det rettssøkende publikum. Det er et viktig prinsipp at alle skal behandles likt, men for å kunne behandle alle lik, må den enkelte behandles ut fra sine forutsetninger og sin kultur. Det er derfor behov for å kjenne til lokal kultur og lokale forhold for å være en god dommer.

Et viktig element i rettens fungering er bruken av legfolk som meddommere. Det vil bli vanskeligere å få meddommere fra utkantstrøk som deltar i behandling av straffesaker fordi disse vil få lang reisevei og fravær fra sitt hjem og arbeid. Dette kan gjøre at utvalget meddommere ikke er representativt for sakene som behandles.

Kongsbergregionen mener at domstolkommisjonens forslag vil medføre at innbyggernes tilgang på juridiske tjenester vil bli svekket

Størrelsen på domstolen er ikke noen garanti for rettssikkerhet og god behandling

Domstolkommisjonen hevder at de små og mellomstore domstolene ikke er like faglig sterke som de store domstolene. Dette er en påstand som vi stiller oss uforstående til. Avgjørelsene ankes like ofte og de blir omgjort like sjelden av lagmannsrettene. Det er derfor ikke dekning for å si at sakene blir behandlet annerledes i små domstoler.

Det er heller ikke slik at store domstoler behandler sakene hurtigere eller er mer kostnadseffektive enn små og mellomstore domstoler.

Kommisjonen selv ønsker å beholde noen små domstoler av hensyn til reiseavstander osv. Er det da slik at vi faktisk skal si at det finnes A og B domstoler og at folk i grisgrendte strøk må nøye seg med B domstolene?

Domstoler lokalt sikrer tilstedeværelse av advokater

Tilstedeværelse av en domstol sikrer at borgerne gis tilgang til profesjonell rettshjelp. Der domstolen forsvinner fra lokalmiljøet ser en at advokatene trekker seg ut eller velger å ikke etablere seg. Advokater bistår folk i mange saker, det være seg å sette opp testament, kontrakter, lage avtaler i barnevernssaker mv. Tilgang til profesjonell rettshjelp har derfor også å gjøre med folks rettssikkerhet.

Regionen har i dag flere advokatkontorer av varierende størrelse. Disse bidrar til å dekke regionens behov for juridisk bistand. En nedlegging av tingretten vil føre til færre advokatkontorer, - og lokale advokatkontorers tilgang på oppdrag vil bli redusert. For kommunen i rollen som samfunnsutvikler vil en slik sentralisering og reduksjon være svært bekymringsfull.

En passe spredning av domstoler er effektivt og miljøbesparende

Små og mellomstore domstoler arbeider ofte mer effektivt og kan innrette seg mer etter publikums behov enn store domstoler med store organisasjoner.

Små og mellomstore domstoler yter jevnt over stor grad av service og nyter derfor stor tillit lokalt.

Lokale domstoler innebærer stor grad av tidsbesparelse og miljøgevinst fordi parter, advokater, aktører, forsvarere, meddommere, sakkyndige, vitner osv. ikke må bruke tid på å komme til domstolen, men sparer samfunnet totalt for arbeidsfravær og transport. 3/3

Det er store kostnader forbundet med store domstoler

De små og mellomstore domstolene har allerede leiekontrakter som er billigere enn det som vil være aktuelt for de store domstolene i de store byene. En kan ikke ensidig se på domstolens besparelser ved sammenslåing. Sammenslåing og etablering av store domstoler vil innebære store økte kostnader på andre budsjettkapittel. Det vil bli reiseutgifter, utgifter til kost og overnatting og økte utgifter ved fravær for mange grupper. Mye av dette vil være kostnader som staten må dekke. Dette gjelder forsvarere, bistandsadvokater, advokat som er dekket av stasene for fri rettshjelp og sakkyndige i barnesaker. I tillegg vil dette gjelde meddommere og vitner i straffesaker. Til sammen vil dette kunne bli betydelige utgifter på andre budsjettkapittel enn rene utgifter til domstolene.

I disse krisetider ser vi også at en mer spredt domstolstruktur representerer større robusthet med tanke på funksjonalitet rett og slett fordi de representerer mindre reisebehov og redusert smittefare. Hensynet til samfunnssikkerhet og beredskap tilsier derfor også at man er varsomme med å bare etablere store, sentraliserte og sårbare enheter til erstatning for den desentraliserte strukturen vi har i dag.

Næringslivets behov

Regionen har et stort internasjonalt næringsliv. Næringslivet har behov for notarius publicus-funksjonen som tingrettene bistår med. For næringslivet innebærer en sentralisering av regionens to tingretter lenger avstand og økte kostnader for å få utført viktige oppgaver.

I et samfunnsutviklingsperspektiv er det attraktivt å kunne tilby variasjon innen arbeidsplasser og tjenester for innbyggerne. Sentralisering av domstolene vil underbygge denne variasjonene ute i distriktene.

Kongsbergregionen kan med denne begrunnelsen ikke akseptere forslagene som ligger på høring, og ber om at domstolstrukturen forblir slik den er i dag med både Kongsberg og Eiker Tingrett samt Aust Telemark Tingrett som fullverdige tingretter.

Med vennlig hilsen

Kari Anne Sand
Regionrådleder Kongsbergregionen